

A MŰVELŐDÉSÜGYI MINISZTERIUM

DIAFILM-SOROZATA

Általános Iskola 6. Osztály

I-IV.

Szemponatok a diafilm felhasználásához

Bevezetés

Mint ismeretes, az iskolareform az általános iskolai orosz nyelvoktatásban az új tanterv alapján bevezetett kétféle ötödik osztályos tankönyvvel kezdődött. Az új hatodik osztályos orosz tankönyvben az ötödik osztályos tankönyvekre való épülés jelenti a nyelvi anyag /szókincs, nyelvtan/ egybehangolását, a Kovács Józsefné - Mórity György féle tankönyvi variáns vonatkozásában pedig a szóbeli kezdő szakasz koncepciójához való igazodást is.

Ez az igazodás már az éveleji ismétlő leckéknél megmutatkozik: az ismétlő leckék az ötödik osztályban feldolgozott fontosabb témák szókincsére s nyelvtani anyagára épülnek. A mondanivaló logikus rendjét tükrözik, s így a rendszeres feldolgozást biztosítják az egyes olvasmányoknál beiktatott képsorok. Ezek lehetővé teszik a szöveg olyan feldolgozását, amelyet a tanulók a szóbeli kezdő szakasz idején végeztek: a képek segítik az anyanyelv kikapcsolását, s biztosítják az orosz nyelv használatát, az orosz beszédet a tanítási órákon.

Némileg más a helyzet az új leckéknél. Az új leckék felépítésében a szóbeli kezdő szakasz hatása abban mutatkozik meg, hogy bennük is bizonyos "előkészítés" valósul meg. Tartalmilag az előkészítés a leckék végén található olvasmányok feldolgozásának az előkészítését jelenti. Nyelvi szempontból két "ismeretlen elemnek" az előzetes feldolgozását tekinti a tankönyv feladatának: a leckében található új szavak, szókapcsolatok, kifejezések és új nyelvtani jelenségek előzetes megismertetését, elsődleges gyakorlását.

Az előkészítés munkájánál a könyv ahhoz a metodikai szabályhoz tartja magát, hogy az új szavak előzetes feldolgozása valósul meg, ne legyen ismeretlen nyelvtani jelenség. Fordítva: azokban a mondatokban, amelyek keretében az új nyelvtani jelenség előzetes feldolgozását végezzük el, ne legyenek már új, a tanulók előtt ismeretlen szavak, hogy a tanulókat ne állítsuk kettős nehézség elé.

Ennek a metodikai szabálynak a betartása az előkészítés kettős tagoltságát eredményezi: az előkészítés első része lexiko-centrikus, a második grammatiko-centrikus.

A lexikai előkészítés /az új szavak stb. feldolgozása/ egyszerű mondatokon belül valósul meg, a szavak jelentésének a megértését pedig az egyes mondatokhoz adott tankönyvi "képecskék" könnyítik meg. Így a könyv a fokozatosság elvét is figyelembe véve lépcsőzetesen dolgozza fel az új szavakat, kifejezéseket, másrészt alapot ad a beszédben történő gyakorlati szövegmegismertetéshez és szövegfeldolgozáshoz.

A nyelvtani előkészítés is mondatokban, azaz induktív úton valósul meg. A tankönyv a minta-

mondásokat itt is képekhez kapcsolva adja, s így a tanuló a nyelvtani jelenségek beszédben való alkalmazására készíti. Az előkészítés mintamondatait és képeit a lecke magvát képező központi olvasmány követi. Az olvasmány feldolgozását a szöveg mondanivalójának logikus rendjét, fő tartalmát szemléltető képsor segíti. Ez nagyban hozzájárul az óra beszédközpontuságának a megvalósításához.

A beszédben való feldolgozás szempontját az órákon már az előkészítés anyagának a feldolgozásakor érvényesíteni kell. Ez a munka megnehezül azáltal, hogy a lexikai előkészítés tankönyvi mondatai - azaz az egyes szavak, kifejezések stb. megtanítását célzó mondatok - nem mindig alkotnak tartalmilag összefüggő egészet. A nyelvtan-központu előkészítésben pedig még nehezebb volt az új nyelvtani jelenséget illusztráló egyes mondatok közt biztosítani a logikai-tartalmi összefüggést, mint a lexiko-centrikus előkészítésben.

A beszédben való feldolgozást hivatott segíteni a tankönyvhöz kiadott diafilmsorozat és magnetofonszalag is. A diafilm 6 tekerécből áll, s az első félév anyagának a tanításához ad segítséget. Az egyes tekerésekhez külön-külön készült szövegeknyv is. Ez azt a leglényegesebb mondanivalót tartalmazza, amelyet az egyes képeknél a pedagógusnak fel kell dolgoznia.

Kísérletként a diafilm első és második tekerésének képeit és a képek alapján tanításra ajánlott szöveget szinkronban is felvettük.

A diafilm lényegében a tankönyvi koncepciót követi. Elsősorban azzal számol, hogy mi az egyes leckék szókincs és nyelvtani anyaga. /Csak kivételes esetben alkalmaz a szövegeknyv olyan szót, amely a tankönyvben nem fordul elő. Ilyenkor a mondat zárójelben van./ Erre támaszkodva építi fel a maga képsorát, de a tartalmi összefüggés logikájának biztosítása érdekében nem követi minden esetben az egyes leckék előkészítésének tankönyvi sorrendjét, illetve a tankönyvben az új szókincs és nyelvtani anyag előzetes feldolgozását célzó mondatok sorrendjét. Így pl. nem ragaszkodik a képsorok és a képsorok alapján szerkesztendő mondatok közlésénél a paradigmák eseteinek a sorrendjéhez, de az egyes és többes szám tankönyvi szétválasztásához igazodik.

Ami a képek jellegét illeti, a diafilm elsősorban egyszerű képeket tartalmaz, s az egyszerű képek sorát esetenként komplex képek egészítik ki. A komplex képek száma viszonylag nem magas. /Az egyes témákat összefoglaló komplex diaképek helyett célszerűbbnek tartjuk fali szemléltető képeket használni. Ezek nagyobb alakúak, jobban láthatók, könnyebben áttekinthetők, s segítségükkel a hosszabb ideig történő beszélgetés jobban megvalósítható./

A tanítási órákra való felkészülést javasolt tanmenettel kívánja az MM segíteni. A tanmenet megjelöli az egyes leckék feldolgozására fordítandó órák számát, s a tankönyvi koncepciót figyelembe véve, nyitva hagyja azt a lehetőséget, hogy néhány óra keretében a tankönyvi szöveg előzetes feldolgozását /új szavak, új nyelvtani jelenségek/ elvégezzük. Ezután kell rátérni a tankönyvi szöveg összefüggő feldolgozására /olvasás, egyes részek lefordítása, elemzése, beszélgetés a teljes szöveg alapján, az olvasottak tartalmának elmondása, a szöveg inszenálása stb./.

Az előkészítést célszerű a diafilm képsoraiból kiindulva végezni. A tanmenet azt is megjelöli, hogy az egyes leckék feldolgozásához a diafilm melyik képeit ajánlatos felhasználni.

Az előkészítésnek beszédközpontunak kell lennie. A képek alapján történő beszélgetés után térjünk rá a feldolgozott szövegrész elolvasására, megértésének ellenőrzésére, az új nyelvtani anyag megbeszélésére, s a megfelelő tankönyvi gyakorlatok feldolgozására. Ezt a feldolgozást pedig ismét kövesse a tanultak beszédben való gyakorlása.

Ha az előkészítő órákon alapos és korszerű feldolgozás folyik, a tankönyvi szövegnek ez a lépészetes megközelítése az összefüggő szöveg feldolgozását annyira megkönnyíti, hogy tulajdonképpen ismert, jól értett mondatoknak összefüggő keretben való átismétléséről lesz szó, s elkerülhető lesz, vagy legalábbis a legszükségesebbre korlátozódhat a szöveg fordítása s az egyes részek elemzése.

Figyelembe véve a tanmenetben az egyes leckék feldolgozására ajánlott óraszámot: a tankönyv, a diafilm, a diafilmhez kiadott szövegekönyv s a magnetofonszalag anyagának az ismeretében készítsük el az egyes leckék feldolgozásának tematikus tervét, az órák vázlatait, tervezzük el a témához kapcsolódó didaktikai és nevelési feladatokat, megvalósításuk módjait, jelöljük meg a diafilm felhasználásának helyét, s gondoljuk át az otthoni gyakorlás szerepét is /a házi feladatok tervszerűsége/.

A diafilmmel, magnetofonszalaggal történő munkánál vegyük figyelembe az alábbiakat. A magnetofonszalagra felvett szöveg némileg eltér a diafilmhez kiadott "szövegekönyvben" közölt szövegtől. A szalagra felvett szöveg egyrészt általában jóval rövidebb, mint a szövegekönyv megfelelő szövege. Másrészt a magnetofonszalagra felvett szöveg elsősorban leíró jellegű. Ezzel szemben a szövegekönyv szövege inkább dialogikus és sokkal részletesebb, mint a magnetofon szövege. Ezért ajánlatos - ahol erre mód van - a feldolgozandó képeket először a magnetofonszalaggal szinkronban bemutatni.

A szinkronban történő vetítés és feldolgozás kapcsán váltakozva szerepeltessük: a/ a folyamatos, összefüggő bemutatást /előzetesen és utólagosan egyaránt/. Ebben az esetben a feldolgozandó képsort a szöveggel szinkronban lejátszuk elsősorban a tanulók hallás utáni megértési készségének fejlesztése végett; b/ a folyamatos bemutatást kövesse a szaggatott, képek szerinti bemutatás és feldolgozás, amikor az egyes képekhez kapcsolt szöveget a tanulókkal megbeszéljük, ismételjük, begyakoroljuk, s csak azután térünk rá a következő kép bemutatására és feldolgozására. Ezt a képek szerinti szinkron feldolgozást befejezhetjük a képek és kísérő szöveg folyamatos bemutatásával, a szinkronban történő összefoglalással.

A szinkron feldolgozást kövesse a diafilm képsorozatának nem szinkron feldolgozása. Ennek keretében az egyes képeket vetítsük először úgy, hogy a képeken látottakat a tanulók elsősorban leíró jelleggel ismertetik, majd az egyes képek alapján folytassunk dialogust a tanulókkal, illetve a tanulók kérdezzék egymást kb. a szövegekönyvben közölt keretek között, de minél önállóbban, minél kezdeményezőbbben.

Ahol a szinkronban való bemutatásra nincs lehetőség, ott kezdjük a munkát a képek folyamatos vetítésével. A képek alapján a beszélgetést először inkább leíró jelleggel végezzük /kb. a magnetofon szalagra felvett szöveg mélységében/, majd dialogus formájában folytassunk beszélgetést a szövegekönyvben megadott mélységben, de kiegészítve azt a már ismert szókincs és szerkezetek gyakorlásával.

A diafilm alkalmazásának formáit és mélységét mind a leckék előkészítésénél, feldolgozásánál, mind a begyakorlásnál a tanárnak kell eldöntenie alkalmazkodva az osztály tudásához, a megoldandó didaktikai feladatokhoz.

A diafilm vetítését lehetőleg ne elsötétített terebben végezzük. Ebben az esetben azonban biztosítanunk kell a vetítés hatékonyságának előfeltételeit /1. "A hordozható diavetítőszerkevény az elsötétítés nélküli vetítéshez" tanszer alkalmazásának leírását a Tanszerismertetőben/.

A diafilmmel való munkánál alapvető szempontunk az legyen, hogy a diafilm és szövegekönyv elsősorban segítség kíván lenni, amelyet a tanárnak ügyesen kell felhasználnia munkájának megkönnyítésére s az oktatás eredményességének növelésére.

A MŰVELŐDÉSÜGYI MINISZTERIUM
DIAFILM-SOROZATA
O R O S Z N Y E L V
ÁLTALÁNOS ISKOLA 6. OSZTÁLY

I.

1. Тут — дети. Это Анна и Саша.
Кто тут на картинке?
Тут на картинке дети.
Кто это? Это дети.
Это Анна и Саша.

Там — новая, красивая школа.
Что там? Там — школа.
Какая школа там?
Там — новая, красивая школа.

Дети идут в школу.
Что делают дети?
Дети идут в школу.
Кто идет в школу?
Дети идут в школу.
Анна и Саша идут в школу.

2. Дети уже в школе.
Мальчики и девочки в классе.
Где уже дети?
Дети уже в школе.
Кто в классе?
Мальчики и девочки в классе.
Что они делают?
Они сидят.
А кто стоит?
Учитель стоит.

Учитель стоит и объясняет.
Что делает учитель?
Учитель стоит и объясняет.
В классе идет урок.
В классах идут уроки.

3. Кто тут на картинке?
Тут на картинке — мальчик и девочка.
Что они делают?
Мальчик и девочка читают.
А кто там на картинке?
И там на картинке мальчик и девочка.
Что делает мальчик?
Мальчик пишет.
А что делает девочка?
И девочка пишет.
Что они делают?
Они пишут.
Мальчик и девочка пишут.

4. Кто на картинке?
На картинке — ученик.
Что делает ученик?
Ученик считает.
Он считает: Один, два, три, четыре, пять, шесть, семь, восемь, девять, десять.
Учитель говорит: Повторите, дети! Считайте и вы!
Дети повторяют: Один, два, три, четыре, пять, шесть, семь, восемь, девять, десять.
Потом учитель говорит: Продолжайте, дети!
Дети продолжают считать.

5. Кто в классе?
В классе — Анна.
Что делает Анна в классе?
Анна в классе пишет на доске.
Какой урок теперь?

Теперь урок русского языка.
Как пишет Анна на доске?
Анна по-русски пишет на доске.

6. Кто в классе?

Мальчики и девочки в классе.
Они - ученики и ученицы.
Где ученики и ученицы?
Ученики и ученицы - в классе.

Кто еще в классе?
Еще учитель в классе.
Что делает учитель в классе?
Учитель в классе спрашивает.
А что делают ученики и ученицы?
Они отвечают.
Ученики и ученицы отвечают.

7. Кто на картинке?

На картинке - мальчики.
Кто это?
Это Вова и Юра.
Они пионеры?
Да, они - пионеры.

8. Тут - пионерский лагерь.

Какой это лагерь?
Это пионерский лагерь.
Кто в лагере?
Вова и Юра - в лагере.
Они были в лагере.

9. Тут - Вова.

Вова показывает на картинке,
какой был пионерский лагерь.
Что делает Вова?
Вова показывает на картинке,
какой был пионерский лагерь.
Вова рассказывает о лагере.
О чем рассказывает Вова?
Он рассказывает о лагере.
Вова рассказывает, как они жили,
и что они делали в лагере.

10. Пионерский лагерь был большой.

Вова говорит, что пионерский
лагерь был большой.
Какой был пионерский лагерь?

Пионерский лагерь был большой.
Где был пионерский лагерь?
Пионерский лагерь был у реки.
Что было кругом?
Кругом были высокие деревья.
Какие деревья были кругом?
Кругом были высокие деревья.
Они зеленые?
Да, они зеленые.
А что делают пионеры в реке?
Пионеры в реке играют в мяч.

11. Кто на картинке?

На картинке - пионеры.
Где они?
Они - в лагере.
Что делают пионеры в лагере?
Пионеры в лагере играют в мяч.
Что делали пионеры в лагере?
Пионеры в лагере играли в мяч.
Пионеры в лагере много играли в мяч.

12. Кто на картинке?

На картинке опять пионеры.
Где они?
Они - в лагере.
Что делают дети в лагере?
Дети в лагере играют.
Во что они играют?
Они играют в волейбол.
Во что играли пионеры в лагере?
Пионеры в лагере играли в волейбол.

13. Что это тут?

Это тут пионерский лагерь.
Кто в лагере?
В лагере - пионеры.
Что делают пионеры в лагере?
Пионеры в лагере играют в футбол.
Пионеры теперь играют в мяч?
Нет, пионеры теперь играют в футбол.
Что делали пионеры в лагере?
Пионеры в лагере играли в футбол.

14. Кто тут на картинке?

Тут на картинке - учитель и пионеры.
Где пионеры?
Они - в лагере.

- Что они делают?
Они поют.
На чем играет один пионер?
Один пионер играет на гармошке.
А что делают другие?
Другие пионеры сидят и поют.
В лагере пионеры жили хорошо и дружно, как одна большая семья.
Как жили пионеры в лагере?
Пионеры в лагере жили хорошо и дружно, как одна большая семья.
15. Кто на картинке?
На картинке – ученик дном.
Что он делает?
Он показывает картинку.
Что на картинке?
На картинке – город Москва.
А что это тут?
Это тут мавзоль Ленина.
А что там?
Там – Кремль.
16. Что тут?
Тут большие и высокие дома.
Где они?
Они – в Москве.
Какие дома в Москве?
В Москве большие и высокие дома.
Москва большой город?
Да, Москва очень большой и красивый город.
Какой город Москва?
Москва очень большой и красивый город.
Какие улицы в Москве?
В Москве – красивые улицы.
17. Что тут на картинке?
Тут на картинке – фабрика.
А что там на картинке?
Там на картинке – фабрики.
Какие фабрики в Москве?
В Москве большие фабрики.
18. Что тут на картинке?
Тут на картинке – большой завод.
А что там на картинке?
- Там на картинке – большие заводы.
Какие заводы в Москве?
В Москве большие заводы.
19. Что тут на картинке?
Тут на картинке – новая, красивая школа.
А что там на картинке?
И там на картинке новая, красивая школа.
В Москве новые и красивые школы.
- На картинке еще красивый парк.
Какой это парк?
Это красивый парк.
В Москве – новые и красивые парки.
Какие парки в Москве?
В Москве новые и красивые парки.
Тут в парке желтые и красные цветы.
20. На картинке новый, большой универмаг.
Это универмаг "Синтетика".
Где он?
Он – в Москве.
В Москве большие универмаги и магазины.
Какие магазины в Москве?
В Москве большие магазины.
В Москве большие универмаги.
21. Это тут Большой Театр в Москве.
Что это тут?
Это тут Большой Театр в Москве.
В Москве – красивые театры.
Какие театры в Москве?
В Москве – красивые театры.
Где Большой Театр?
Большой Театр – в Москве.
Вокруг красивые зеленые деревья.
Что вокруг?
Вокруг красивые зеленые деревья.
Вокруг еще красивые парки.
Что еще вокруг?
Вокруг еще красивые парки.
Люди гуляют в парке.
Что делают люди в парке?
В парке люди гуляют.

22. Что тут на картинке?
Тут на картинке - метро в Москве.
Какое это метро?
Это красивое, большое метро.
Люди стоят тут и там.
Что делают люди?
Люди стоят тут и там.

23. Тут - улица.
Там - кинотеатр.
Что там на улице?
Там на улице - кинотеатр.
Это большой кинотеатр?
Да, это большой кинотеатр.
Этот кинотеатр - в Москве.
В Москве - большие и красивые кинотеатры.
Люди идут в кино.
Куда идут люди?
Они идут в кино.
В кино идет советский фильм.
Какой фильм идет теперь в кино?
В кино теперь идет советский фильм.

24. Кто это тут?
Это тут - Анна.
Что она делает?
Она показывает на картинке город Будапешт.
Какой это город?
Это город Будапешт.
Тут гора Геллерт.
Какая это гора?
Это гора Геллерт.
Анна рассказывает о Будапеште.
О чем рассказывает Анна?
Она рассказывает о Будапеште.
Они говорят: Я живу в городе Будапешт.
Где живет Анна?
Анна живет в городе Будапешт.

25. Это улица Ракоци.
Анна живет на улице Ракоци.
Где живет Анна?
Анна живет на улице Ракоци.
Тут новый, высокий, красивый дом.

Дом, где живет Анна, - новый, высокий и красивый.
В доме хорошие квартиры.
Какие квартиры в доме?
В доме хорошие квартиры.
В доме и универмаг.

26. Это улица Ракоци.
На улице Ракоци высокие дома.
Тут универмаг "Чиллаг".
Что на улице Ракоци?
На улице Ракоци высокие дома и универмаг "Чиллаг".
Тут - автомобили.
Тут идут трамваи.
Они желтые.
Там идут автобусы.
По улице идут автомобили, трамваи и автобусы.
Что идет по улице?
По улице идут автомобили, трамваи и автобусы.

27. Тут на картинке - фабрика.
Что это на картинке?
Это на картинке - фабрики.
Шани показывает фабрики и говорит о фабриках.
О чем говорит Шани?
Он говорит о фабриках.
Что он говорит о фабриках?
Шани говорит: В городе - большие фабрики.
В городе люди работают на фабриках.
Потом Шани показывает на картинке заводы и говорит о заводах.
О чем говорит Шани?
Он говорит о заводах.
Что он говорит о заводах?
Он говорит: В городе есть и большие заводы.
В городе люди работают на заводах.
Где работают люди в городе?
Люди в городе работают на фабриках и на заводах.

28. На заводе и на фабрике - цехи.
Что на заводе и на фабрике?

- На заводе и на фабрике - цехи.
 На заводах и на фабриках - цехи.
 Кто в цехах?
 В цехах - большие машины.
 Кто работает на машинах?
 На машинах работают рабочие и работницы.
 На чем работают рабочие и работницы?
 Они работают на машинах.
 Где машины?
 Машины - в цехах.
 А где цехи?
 Цехи - на заводах и на фабриках.
29. Это тут кооператив.
 Кооператив - в деревне.
 Что это тут?
 Это тут кооператив.
 Где кооператив?
 Кооператив - в деревне.
 Во дворе стоят машины.
 Что стоит во дворе?
 Во дворе стоят машины.
 Во дворе стоит трактор.
 Что это тут в кооперативе?
 Это тут в кооперативе трактор.
30. Это семья Сабо.
 Семья Сабо живет в деревне.
 Где живет семья Сабо?
 Семья Сабо живет в деревне.
 Что делают отец и сын?
 Отец и сын слушают радио.
 А что делают бабушка и мать?
 Они работают.
 А дедушка?
 Дедушка читает.
 А кто сидит тут?
 Тут сидят сын и дочка.
 Они читают.
31. Кто тут на картинке?
 Тут на картинке - отец, мать и брат.
 Что они делают?
 Они идут работать в кооператив.
 Куда они идут?
 Они идут работать в кооператив.
- Где они работают?
 Они работают в кооперативе.
32. А кто тут?
 Тут - сын и дочка.
 Сын - ученик.
 А дочка?
 Дочка - ученица.
 Они - школьники.
 Сын и дочка идут в школу.
 Ученики и ученицы идут в школу.
 Мальчики и девочки идут в школу.
 Куда идут мальчики и девочки?
 Мальчики и девочки идут в школу.
33. Кто тут?
 Тут - отец.
 Отец - тракторист.
 На чем работает отец?
 Отец работает на тракторе.
 Где он работает?
 Он работает в поле.
34. Кто тут?
 Тут - крестьяне. Тут и мать.
 Что делают крестьяне?
 Крестьяне работают.
 А что делает мать?
 И мать работает.
 Где работают крестьяне?
 Крестьяне работают в кооперативе.
 А где работает мать?
 И мать работает в кооперативе.
35. Кто тут?
 Тут - брат.
 И брат тракторист?
 Нет, он бригадир.
 Где работает брат?
 Брат работает в кооперативе.
 Что он делает теперь?
 Он теперь объясняет.
 В кооперативе все люди работают дружно.
 Как работают люди в кооперативе?
 В кооперативе все люди работают дружно.

36. Сын и дочка - в школе.
В классе идет урок русского языка.
Какой урок в классе?
В классе идет урок русского языка.
Учитель спрашивает.
А кто стоит и отвечает?
Сын стоит и отвечает.
В классе и дочка.
А что делает дочка?
Она сидит и слушает.

37. На картинке - мальчики и девочки.
Они школьники?
Да, они - школьники.
Они - ученики и ученицы.
Что они делают?
Ученики и ученицы идут домой.
Тут - сын и дочка.
Кто тут?
Тут - сын и дочка.
Что они делают?
Сын и дочка тоже идут домой.

38. Тут - дедушка.
Дедушка молодой?
Нет, дедушка уже старый.
Что делает дедушка?
Дедушка сидит во дворе и читает.

Там - бабушка.
Бабушка старая?
Да, она тоже старая.
Что делает бабушка?
Бабушка работает на кухне.

39. Тут сын.
Сын идет в магазин.
Куда идет сын?
Сын идет в магазин.
Сын помогает.

Там - бабушка и дочка.
Кто там?
Там - бабушка и дочка.
Где они?
Они - на кухне.
Что они делают на кухне?
Они на кухне работают.

И дочка работает?
Да, и дочка работает.
Она помогает.

40. Тут сидят отец и мать.
Там сидят крестьяне.
Родители и крестьяне - в кооперативе.
Что они делают?
Они вместе слушают радио.
Крестьяне в кооперативе живут хорошо и дружно.
Как живут крестьяне в кооперативе?
Крестьяне в кооперативе живут хорошо и дружно.

Diafilm hny. Fk.: Keresztesné.